

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія природничих дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з
природою

для студентів

галузі знань 01Освіта

спеціальності 012 Дошкільна освіта

освітнього рівня молодший спеціаліст

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1310/19
(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)
« » 20 19 р.

Київ – 2019

Розробник: Мальцева Людмила Володимирівна,
викладач циклової комісії викладачів природничих дисциплін
Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка, викладач-методист

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії викладачів природничих дисциплін

Протокол від «29» серпня 2019р. № 1

Голова циклової комісії [підпис] Л.М. Глухенька

Робочу програму перевірено
«29» серпня 2019 р.

Заступник директор з навчально-методичної роботи [підпис] З.Л.Гейхман

Заступник директор з навчальної роботи [підпис] Я.В. Карлінська

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	3 /90	
Курс	3	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	1,5	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	43	41
Аудиторні	30	30
Модульний контроль	2	4
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	15	15
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою» є :

- оволодіння студентами системою знань з методики ознайомлення дітей з природою;
- формування професійних умінь і навичок в роботі з дітьми дошкільного віку;
- формування професійно значущих якостей особистості вихователя;
- формування професійної компетентності майбутніх фахівців в галузі дошкільної освіти та виховання в контексті вивчення об'єктів та явищ природи, методів ознайомлення дітей з ними і форм організації навчально-виховної роботи в умовах суспільного дошкільного виховання та сім'ї.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою» є :

- вивчення природних умов України;
- формування знань і практичних навичок у створенні розвивального середовища по ознайомленню з природою на ділянці дошкільного закладу і в куточку природи в приміщенні;
- опанування системою знань про сучасні методи ознайомлення дошкільників з природою та форми організації взаємодії педагога і вихованців в контексті пізнання природи;
- забезпечення теоретичної і практичної підготовки майбутнього педагога до організації природо пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку;
- навчання майбутніх вихователів проведенню роботи з дітьми різних вікових груп з ознайомлення з природою відповідно до програм дошкільного закладу;
- вироблення вміння свідомого і творчого підходу до визначення навчально-виховних завдань відбору змісту, методів, форм і засобів ознайомлення дошкільників з природою;
- опанування системи сучасних активних та інтерактивних прийомів роботи з дітьми дошкільного віку.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть

володіти знаннями про:

- природні умови України;
- головні риси і характер рельєфу України;
- кліматичні фактори, основні метеорологічні елементи;
- особливості тваринного і рослинного світу України;
- вимоги до влаштування куточку природи в дошкільному закладі;

- біологічні особливості постійних і тимчасових мешканців куточка природи, вимоги до їх утримання;

- варіативність планування ділянки дошкільного закладу;

- біологічні особливості рослин квітника, городу, саду;

- предмет, об'єкт, методологію, історію становлення та розвитку методики ознайомлення з природою дітей дошкільного віку;

- основні закони та закономірності природного довкілля.

Аналізувати:

- завдання, зміст, види, форми, сутність і характер процесу пізнання дітьми природи;

- основні методи керівництва природо пізнавальної діяльності дітей;

- завдання ознайомлення дітей з природою.

Розпізнавати:

- об'єкти і явища природи, доступні дітям дошкільного віку для пізнання;

- закономірності та принципи організації природо пізнавальної діяльності дітей.

Складати:

- вимоги до планування й обліку роботи по ознайомленню дітей з природою;

- паспорт на кімнатні рослини;

- проект для куточка природи;

- план-конспект заняття з ознайомлення дітей з природою;

- план-схему квітника.

Добирати:

- літературу і додаткову інформацію відповідно до теми;

- тварин і рослин в куточку природи відповідно до сезонів: осінь, зима, весна, літо;

- посадковий матеріал для квітників, городу;

- способи приваблювання птахів на ділянку дошкільного закладу;

- інформаційний матеріал з тем курсу;

- найбільш оптимальні умови для утримання тварин і рослин в межах дитячого садка;

- педагогічно доцільні засоби і методи керівництва процесом ознайомлення дітей з природою.

Встановлювати:

- причинно-наслідкові зв'язки між явищами в природі, рослинами і тваринами;

- зв'язок між походженням рослин і їхніми вимогами до світла, вологи, тепла, ґрунту.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістовних модулів та тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовний модуль I							
Тема1. Природні умови України та її природні зони.	8	2		2		2	2
Тема2. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою.	7	2				2	3
Тема3. Куточок природи в дитячому садку.	8	2	2	2			2
Тема4. Ділянка дошкільного закладу.	7	2		2			3
Модульний контроль	2						
Разом	32	8	2	6		4	10
Змістовний модуль II							
Тема5. Вступ. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	13	2	2	2		2	5
Разом за 5 сем	45	10	4	8		6	15
Тема 6. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	4	2					2
Тема7. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.	11	2	2	2		2	3
Модульний контроль	2						
Разом	17	4	2	2		2	5
Змістовний модуль III							
Тема8. Форми організації роботи по ознайомленню дітей з природою.	7	2					5
Тема 9. Екскурсія як організована форма навчання, як особливий вид занять.	13	2	2	2		2	5
Тема 10. Засоби фіксації знань дітей про природу.	6	2		2		2	
Модульний контроль	2						
Разом	28	6	2	4		4	10

Разом за 6 сем	45	10	4	6		6	15
Загальна кількість годин	90	20	8	14		12	30

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Тема 1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони.

Рослинний та тваринний світ. Сезонні зміни в природі України.

Екологічні проблеми України.

Тема 1. Природні умови України.

Природні умови України. Рельєф України, головні риси рельєфу, його характер. Клімат – як багаторічний режим погоди в даній місцевості. Кліматичні фактори. Основні метеорологічні елементи, їх характеристика. Прогнозування погоди. Водні ресурси України: моря, річки, озера, лимани, водосховища і ставки.

Природні зони України.

Зона мішаних лісів, лісостепова зона, степи, середземноморські субтропіки. Фактори, які зумовлюють створення природних комплексів. Екологічні проблеми окремих природничих зон. Урбанізація, рекреація. Природоохоронні об'єкти, національні природні парки, природні заповідники.

Природа України. Рослинний і тваринний світ України. Сезонні зміни.

Різноманітність і багатство рослинного світу України. Роль рослин в природі і житті людини. Унікальна планетарна роль рослин.

Сезонні зміни в природі України.

Характерна особливість клімату України, причини зміни пір року, відхилення осі землі від площини орбіти; календарний, астрономічний, фенологічний початок пори року; характерні ознаки явищ в неживій природі, залежність тваринного і рослинного світу від явищ неживої природи, найбільш яскраві явища різних пір року: осені, зими, весни, літа.

Основні поняття тем: екологічні проблеми, науково-технічна революція, деградація озонового шару, ґрунтів, водойм, вивчення природи як фактор професійної підготовки вихователя.

Рекомендовані джерела:

Основні: 4, 5

додаткові: 1, 3

Тема 2. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою.

Куточок природи – важлива умова організації діяльності дітей дошкільного віку.

Навчально-виховне значення куточка природи. З історії створення куточка природи. Вимоги до вибору тварин та рослин. Розміщення і обладнання куточка природи. Стандартне і нестандартне обладнання. Сезонні та постійні мешканці в куточку.

Основні поняття теми: куточок природи як розвивальне середовище, шлях формування реалістичних уявлень про природу, розвиток пізнавальних інтересів, системні знання, формування знань про залежності у природи, створення умови розвитку пізнавальних інтересів.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5

додаткові: 3,4

Практична робота 1. Сезонні зміни в природі України.

Тема 3. Куточок природи в дитячому садку.

Тварини в куточку природи.

Акваріумні рибки – постійні мешканці куточка природи. Прісноводні риби місцевих водойм в акваріумі. Екзотичні, тепловодні. Водорості, слимаки. Влаштування акваріума і догляд за ним. Акватераріум та його мешканці. Біологічна характеристика птахів, яких можна утримувати в куточку природи Дрібні ссавці в куточку природи. Прогресивні ознаки класу ссавців. Тварини, що пристосовані до життя в умовах неволі. Представники ряду гризунів: морська свинка, хом'як, соні , кролик в куточку природи дитячого садка.

Основні поняття теми: прогресивні ознаки класу риб, пристосувальні особливості до умов водного середовища, забезпечення біологічної рівноваги, достатнє природне освітлення, екологічні елементи в акваріумних середовищах. Рослини вільно плаваючі, внутрішнє і зовнішнє запліднення.

Практична робота 2. Постійні та тимчасові мешканці куточка природи.

Семінар 1.Сезонні мешканці куточка природи.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3   додаткові: 4, 5

Тема 4. Ділянка дошкільного закладу.

Озеленення ділянки. Квітники на ділянці дошкільного закладу. Город на ділянці дошкільного закладу. Плодові дерева і плодово-ягідні кущі на ділянці дошкільного закладу

Ділянка дошкільного закладу як розвивальне середовище в ознайомленні дітей з природою. Вплив на розвиток всіх сторін особистості дитини. Організація різноманітної діяльності дітей – пізнавальної, ігрової, трудової. Вибір місця на ділянці дошкільного закладу для розташування квітників. Різноманітність форм квітників, залежність їх від наявності площі. Вимоги до озеленення ділянки. Умови планування городу на ділянці дошкільного закладу

Основні поняття теми: розвивальне середовище, компоненти озеленення, агротехніка у вирощуванні рослин, ландшафтний пейзаж, рослини вітрозапильні і комахозапильні, рослини одно і дводомні, мальовничі обриси крон, декоративний ефект. естетичний план, цикл розвитку рослин, дійове ставлення до створення краси, раціональність форми квітника, фонові квіти, килимові квітники, точки огляду квітників.

Практична робота 3.

Озеленення ділянки закладу дошкільної освіти.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3   додаткові: 3

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ З ПРИРОДОЮ.

Тема 5. Вступ. Предмет, методи і завдання курсу. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Спостереження – основний метод ознайомлення дітей з природою.

Суть методу ознайомлення дітей з природою. Класифікація методів за різними джерелами. Аналіз різних систем класифікації методів. Визначення спостереження і його навчально-виховне значення. Дослідження різними науковцями проблеми спостережень. Спостереження у природі – складна пізнавальна діяльність. Види спостережень. Методика керівництва спостережень. Позитивні аспекти використання різноманітного ілюстративного матеріалу.

Основні поняття теми: предмет, метод, особистість, фактор розвитку, вплив факторів природи на особистість, виховання, розвиток, всебічний розвиток, гармонійна дитина, гуманізація виховання, система знань, аналіз і синтез, мислення: образне, наочне, логічне, активна пізнавальна діяльність. спостереження, види, етапи, структура спостережень, ілюстративний матеріал, види ілюстративного матеріалу.

Практична робота 4.

Методика керівництва (проведення) спостереження.

Семінар 2.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3   додаткові: 1, 2

Тема 6. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.

Характеристика словесних методів ознайомлення дошкільників з природою. Взаємодія чуттєвого і раціонального пізнання. Розповідь вихователя. В чому полягає цінність розповіді вихователя?

Розповіді сюжетні і описові. Словесні логічні завдання. Використання дитячої природознавчої літератури. Бесіда (вступні, супровідні, заключні). Вимоги до різних

видів бесід, їх місце в навчально-виховному процесі в різних вікових групах. Специфіка змісту бесіди, її тип, своєрідність проведення, використання наочного матеріалу в ході бесіди.

Основні поняття теми: форма мислення, взаємодія пізнання чуттєвого і раціонального, оптимальність взаємодії, пізнавальні інтереси, словесні логічні завдання, причинно-наслідкові зв'язки, критичність мислення, елементи інформації, активація думки.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2   **додаткові: 2,4**

Тема 7. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Праця дітей в природі. Пошуково-дослідницька діяльність.

Праця в природі як один із основних методів ознайомлення дошкільників з природою. Навчально-виховне значення праці в природі, її своєрідність. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дітей у природі. Види праці в природі, їх зміст у різних вікових групах. Форми організації праці дітей у природі: доручення, чергування, колективна праця дітей у природі. Методика організації праці в природі з дітьми різних вікових груп.

Основні поняття теми: оптимальність діяльності в праці, динамічність, цінність орієнтації, гуманістична спрямованість праці, зміст доручень, особливості орієнтації чергувань, методика організації колективної праці, комплекси до організації різних видів праці.

Семінар 3.

Гра. Методичні рекомендації проведення гри.

Практична робота 5.

Планування практичної роботи по організації спостережень в різних вікових групах.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3,5   **додаткові: 1,**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПЛАНУВАННЯ РОБОТИ

ПО ОЗНАЙОМЛЕННЮ ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ.

Тема 8. Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей з природою.

Загальна характеристика основних форм ознайомлення з природою. Заняття як важлива форма ознайомлення дітей з природою. Планування і облік роботи по ознайомленню дітей з природою.

Необхідність використання різноманітних форм у навчально-виховному процесі закладу дошкільної освіти та сім'ї. Зв'язок навчальних завдань з різними формами роботи.

Значення і місце занять у системі роботи ознайомлення з природою дітей різних вікових груп. Зміст знань, умінь і навичок, що формуються на заняттях з природознавства, виходячи з вимог програми. Система і послідовність занять, пов'язаних з природою у різні пори року. Значення, мета та основні принципи планування природи з ознайомлення дітей з природою. Вимоги до планування.

Основні поняття теми: спільна навчальна діяльність, дошкільна дидактика, процес навчання на як спеціально організована діяльність; залежність методу навчання від форми організації дітей, особистісно-орієнтовані форми, формування початкових уявлень, варіативність у плануванні, розгорнутий план, план-схема, план-конспект.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5   додаткові: 3,5

Тема 9. Експедиція як організована форма навчання, як особливий вид занять. Цільові і повсякденні прогулянки в природу.

Місце експедиції в системі роботи щодо ознайомлення дітей з природою в умовах дитячого садка та сім'ї. Тематика і структура експедицій в природу. Методика проведення експедицій. Підготовка вихователя до експедиції. Визначення програмових завдань, місця маршруту експедиції, підбір обладнання для збору і розміщення природного матеріалу. Підготовка дітей до експедиції. Цільові прогулянки, їх значення в збагаченні уявлень дітей про довкілля, в пізнанні природного

середовища місцевості. Умови проведення цільових прогулянок. Відмінність між екскурсіями, цільовою і повсякденною прогулянкою. Зміст спостережень на цільових прогулянок.

Повсякденні прогулянки. Місце прогулянок в режимі дня та навчально-виховному процесі. Організація різноманітних ігор з природним матеріалом на прогулянках в різні пори року. Праця дітей на ділянках під час прогулянок. Організація пошуково-дослідницької діяльності на прогулянці.

Основні поняття теми: форма навчання, структура екскурсії, методичні компоненти екскурсії, види екскурсій, екскурсійне обладнання, інформаційне поле про взаємозв'язки в природі, поняття про природокористування, режимні процеси, цільові прогулянки, повсякденні прогулянки, постійні і періодичні елементи в структурі прогулянки.

Практична робота 6.

Планування екскурсій, цільових прогулянок, щоденних прогулянок в природу з дітьми різних вікових груп.

Семінар 4.

Екологічна спрямованість ознайомлення дітей з природою на прогулянках.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3   додаткові: 1, 5

Тема 10. Засоби фіксації знань дітей про природу.

Потреба фіксації знань у дітей дошкільного віку. Способи фіксації знань у дітей дошкільного віку: ведення календарів природи та погоди в різних вікових групах, складання букетів, гербаріїв, колекцій, малювання, аплікація, виготовлення поробок з природного матеріалу. Особливості ведення календарів погоди в усіх вікових групах і календарів природи в старшому дошкільному віці. Методика організації природничих розваг. Зв'язок ознайомлення дошкільників з природою з іншими розділами.

Основні поняття теми: своєрідність пізнання дошкільниками закономірностей сезонних змін в природі в різні пори року, розвиток у дітей

спостережливості, залежність форми фіксації знань про природу із ускладненням знань; унаочнення процесу поступових змін в природі, особливості гуманізації педагогічного процесу, краєзнавчі підходи у навчанні і вихованні.

Практична робота 7.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5   додаткові: 1, 4

Фіксація знань дітей про природу. Ведення календаря природи.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	10	4	4	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять	4	1	1	2	2	1	1
Відвідування практичних занять	7	3	3	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	40	1	10	2	20	1	10
Робота на практичному занятті	70	3	30	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	45	4	20	3	15	2	10

Виконання модульної роботи	75	1	25	1	25	1	25
Разом							
Максимальна кількість балів	251/ 60= 4,18						
Розрахунок коефіцієнта:	4.18						

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

При перевірці та оцінюванні знань, якими оволодів майбутній спеціаліст застосовуються такі критерії:

- високий понятійний рівень;
- глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється;
- осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом;
- логічність та послідовність під час відповіді;
- доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися;
- самостійність мислення;
- впевненість в правоті своїх суджень;
- вміння виділяти головне;
- вміння встановлювати між предметні та внутрішньопредметні зв'язки;
- вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми;
- стилістично грамотна мова.

<i>№ з/п</i>	<i>Назва теми</i>	<i>К-ть год.</i>	<i>К-ть балів</i>
1	Тема 1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони. Рослинний та тваринний світ. <ul style="list-style-type: none"> - Опишіть морфологічні ознаки ґрунтів. - Проаналізуйте сезонні зміни в природі України, враховуючи характер особливостей клімату України. - Дайте короткий аналіз основних видів рослинних угруповань України. 	2	5
2	Тема 2. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою. <ul style="list-style-type: none"> - Розгляньте та опишіть рослини куточка природи для молодшої групи. - Розгляньте та опишіть рослини куточка природи для середньої групи. - Розгляньте та опишіть рослини куточка природи для старшої групи. 	3	5
3	Тема 3. Куточок природи у дитячому садку. <ul style="list-style-type: none"> - Дайте біологічну характеристику птахів, яких можна утримувати в куточку природи. - Опишіть представників ряду гризунів в куточку природи. - Розгляньте та опишіть представників акваріумних риб куточка природи старшої групи. 	2	5
4	Тема 4. Ділянка дошкільного закладу. <ul style="list-style-type: none"> - Опишіть основні правила догляду за рослинами квітника. - Розгляньте умови догляду за деревами і кущами в ДЗО. - Опишіть сезонні роботи в плодовому саду. 	3	5

5	<p>Тема 5. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Складіть схему спостереження за явищами неживої природи, враховуючи індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості дітей. - Обґрунтуйте вибір прийомів, під час спостереження за морською свинкою, які спонукають інтерес у дітей до тварин. 	4	5
6	<p>Тема 6. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Використовуючи схему розповіді, опишіть методику проведення сюжетної, описової розповіді. - Побудуйте алгоритм запланованої бесіди з дітьми молодшого дошкільного віку про весну. 	3	5
7	<p>Тема 7. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розкрийте методику проведення дослідів при ознайомлення дітей з властивостями ґрунту (вікова група за вибором студента) - Наведіть приклад дидактичних ігор, які використовуються при ознайомленні дошкільників з порами року. 	3	5
8	<p>Тема 8. Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей дошкільного віку з природою.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Враховуючи вимоги до складання розкладу занять та програмовий зміст, методи роботи складіть план роботи на тиждень (занять з ознайомленням дітей з природою). - Складіть план-конспект заняття з фронтальної праці в природі з дітьми середнього дошкільного віку. 	5	5
9	<p>Тема 9. Екскурсія як організована форма навчання, як особливий вид занять. Цільові і повсякденні прогулянки в природу з дітьми дошкільного віку.</p> <ul style="list-style-type: none"> - З'ясуйте поняття «екологічна стежинка». - Складіть план роботи на «екологічній стежині» для дітей середнього дошкільного віку. - Складіть план-конспект екскурсії по екологічній стежині на зупинку «Плодовий сад». 	5	5
Разом		30	45

Критерії оцінювання

Самостійна робота з кожної теми за робочою навчальною програмою оцінюється у сумі в діапазоні від 0 балів до 5 балів:

5 балів – робота виконана в повному обсязі;

4 бали – якщо допускаються незначні помилки;

3 бали – обсяг виконаної роботи становить 50% - 40%;

2 бали - обсяг виконаної роботи становить 20% - 30%;

1 бал - обсяг виконаної роботи становить менше 10%

Контроль самостійної роботи здійснюється у вигляді:

- тестування;

- співбесіди;

- заповнення зошиту з самостійної роботи

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Завдання для модульної контрольної роботи містять різнорівневі тестові завдання (20 тестів) та запитання з розгорнутою відповіддю (2 запитання). За кожну правильну відповідь на 1 тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів, відповідь на запитання з

розгорнутою відповіддю по 2,5 відповідно. Модульна контрольна робота вважається зарахованою, якщо вона оцінена на 15 та більше балів.

До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які відвідали не менше 90% аудиторних занять і отримали не менше 60% від можливої кількості балів за поточну роботу.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: письмова.

I питання. Виконати тестові завдання

II питання. Орієнтовний перелік практичних завдань.

Тривалість проведення: 2 години.

Максимальна кількість балів: 40 балів

Тести: 30 балів (1,5 *20=30)

Практичне питання оцінюються максимум по 10 балів.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання практичних питань:

- Повнота і вичерпність відповіді – до 8 балів включно;
- Володіння термінологією і методичним апаратом – до 2 балів включно.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Орієнтовний перелік тем, за якими складені тестові завдання:

1. Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони. Рослинний та тваринний світ. Сезонні зміни в природі України. Екологічні проблеми України.

2. Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з природою.
3. Куточок природи в дитячому садку. Тварини в куточку природи.
4. Ділянка дошкільного закладу. Озеленення ділянки. Квітники на ділянці дошкільного закладу.
5. Вступ. Предмет, методи і завдання курсу. Становлення і розвиток методики ознайомлення з природою. Загальна характеристика різноманітних методів. Наочні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Спостереження – основний метод ознайомлення дітей з природою. Використання ілюстративного матеріалу під час ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.
6. Словесні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.
7. Практичні методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.
8. Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей з природою. Загальна характеристика основних форм ознайомлення з природою.
9. Екскурсія як організована форма навчання. Цільові та повсякденні прогулянки дітей дошкільного віку в природі.
10. Засоби фіксації знань дітей про природу.

Орієнтовний перелік практичних завдань до екзамену:

1. Складіть план-схему цільової прогулянки по ділянці закладу дошкільної освіти до фруктового саду (молодша група).
2. Розкрийте методику проведення дослідів при ознайомленні дітей з властивостями ґрунту (середня група).
3. Складіть план-конспект екскурсії з дітьми старшого дошкільного віку на город.
4. Складіть конспект колективної праці з дітьми старшого дошкільного віку на квітнику за темою: «Висаджування розсади квітів».
5. Складіть конспект колективної праці з дітьми середнього дошкільного віку за темою: «Висаджування цибулі».
6. Скласти план спостереження за морською свинкою, які викликають інтерес у дітей до тварини.
7. Складіть план спостереження за явищами неживої природи взимку на прогулянці з дітьми середнього дошкільного віку.
8. Розкрийте методику проведення дослідів для дітей старшого дошкільного віку з ознайомлення дітей з властивостями води.
9. Складіть план заняття з дітьми середнього дошкільного віку за темою: «Спостереження за рибкою».
10. Наведіть приклад дидактичних ігор, які використаєте при ознайомленні дошкільників з порами року (середня група).
11. Розробіть методику проведення гри «Овочевий магазин» для дітей старшого дошкільного віку.
12. Складіть перелік запитань для запланованої бесіди з дітьми молодшого дошкільного віку про весну.

13. Складіть дидактичні ігри природничого змісту, що сприяють сенсорному вихованню дітей молодшої групи.
14. Складіть план-конспект екскурсії за межі закладу дошкільної освіти за темою: «Літні явища в природі», враховуючи вікові можливості дітей.
15. Складіть дидактичну гру «Чарівна торбинка» для дітей молодшого дошкільного віку, вказавши послідовність проведення цієї гри та роль вихователя в керівництві грою.
16. Складіть план-схему спостереження за папугою з дітьми молодшого дошкільного віку.
17. Розкрийте методику проведення дослідів з ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з властивостями повітря.
18. Складіть план-схему спостереження за станом неба і погодою (старша група).
19. Складіть план - конспект цільової прогулянки до весняного скверу з дітьми старшого дошкільного віку, використавши прийоми на підсилення емоційного сприйняття весняного пейзажу.
20. Складіть план - конспект цільової прогулянки з дітьми середнього дошкільного віку до плодового дерева.
21. Складіть план-схему розглядання картини «Білки» (серія «Дикі тварини») з дітьми середнього дошкільного віку, вказавши використані прийоми.
22. Складіть план роботи "На екологічній стежині" (в межах закладу дошкільної освіти) для дітей середнього дошкільного віку.
23. Складіть декілька (4-5) доручень по догляду за мешканцями куточка природи з дітьми старшого дошкільного віку.
24. Складіть план спостереження за дощовим черв'яком з дітьми середньої групи.
25. Складіть план-конспект екскурсії з дітьми влітку на квітник (середня вікова група).
26. Складіть план-конспект екскурсії по екологічній стежині на зупинку «Плодовий сад» (старша вікова група).
27. Скласти план -конспект цільової прогулянки на тему: «Стан неба восени»(середня група)
28. Складіть план ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з новою кімнатною рослиною: бальзаміном.
29. Складіть конспект-спостереження за зимуючими птахами з дітьми старшого дошкільного віку.
30. Складіть конспект комплексного заняття по ознайомленню дітей старшого дошкільного віку із зимовими явищами з використанням дослідів.

31. Скласти план - опис порівняння двох кімнатних рослин з дітьми молодшого дошкільного віку.
32. Складіть план-конспект нетрадиційного заняття (вид заняття за вибором студента) з дітьми середнього дошкільного віку.
33. Розкрийте методику проведення дослідів для ознайомлення дітей з властивостями піску (вікова група за вибором студента).
34. Складіть план спостережень при ознайомленні дітей з мурахами.
35. Складіть план спостереження за Сонцем з дітьми старшого дошкільного віку.
36. Складіть план-конспект посадки насіння гороху на городі з дітьми другої молодшої групи.

6.6 шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі	Змістовий модуль I.							Змістовий модуль II.						
Назва модуля	Основи природознавства							Теоретично-методичні засади методики ознайомлення дошкільників з природою.						
Кількість балів за модуль	88 балів							92 балів						
	1	2	3					5		6	7			
Теми лекцій	Вступ до курсу. Природні умови України та її природні зони. Рослинний	Куточок природи як матеріальна база ознайомлення дітей з	Куточок природи в дитячому садку.				Ділянка дошкільного закладу.		Вступ. Предмет, методи і завдання	Наочні методи ознайомлення	Словесні методи ознайомлення	Практичні методи ознайомлення		
Теми семінарських занять				Семіна р 1. Сезонні						Семіна р2. Наочні			Семіна р 3.	
Теми практичних занять	Пр 1. Сезонні зміни в природі України				Пр.р.2. Постійні і тимчасові мешканці		Пр.3. Озеленення ділянки						Пр.р.4. Планування практичної роботи по організації спостережень в різних вікових	Пр.р.5. Планування практичної роботи по організації пошук.-осл. діял-ті і праці в різних вік. групах
Модульний контроль	25 балів							25 балів						
Самостійна робота	Табл.6.1. (5 балів)	Табл..6.1 (5балів)		Табл..6.1 (5балів)			Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)		Табл. 6.1 (5 балів)	Табл. 6.1 (5 балів)		Табл.6.1 (5 балів)	

Підсумковий контроль			
----------------------	--	--	--

**Навчально-методична карта дисципліни «Основи природознавства і методика ознайомлення дітей з природою»
Всього 90 год, з них аудиторних - 60 год.. (лекції – 20 год., семінари –8 год., індивідуальні –12год., практичних – 14 год., модульний контроль – 6год.) СО – 30год.**

Модулі	Змістовий модуль III.						
Назва модуля	Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей з природою						
Кількість балів за модуль	71 балів						
Лекції	8	9				10	
Теми лекцій	Форми організації та планування роботи по ознайомленню дітей з	Експерсія як організована форма навчання як особливий вид занять. Цільові повсякденні					Засоби фіксації знань дітей про природу.
Теми семінарських занять				Семінар 4. Екологічна спрямованість ознайомлення з природою на повсякденних і цільових прогулянках.			
Теми практичних занять			Пр.р.6 Планування екскурсій, цільових прогулянок, Щоденних				Пр.р.6 Фіксація знань дітей про природу. Ведення календаря погоди
Модульний контроль	25 балів						
Самостійна робота	Табл.6.1. (5 балів)			Табл. 6.1 (5балів)			

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Беленька Г.В. Віконечко в природу: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку / Г.В. Беленька. – Київ: Сім кольорів, 2014 – 56 с.
2. Беленька Г.В., Науменко Н.О., Половіна О.А. Дошкільнятам про світ природи: Старший дошкільний вік: навч.- метод. посіб. / Г.В. Беленька, Н.О. Науменко, О.А. Половіна. – Київ: Генеза, 2013 – 112 с.
3. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років (3-тє видання, доопрацьоване і доповнене) / наук.кер. проекту: О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець, наук. кер. програмою: О.В. Проскура та ін.. – Київ: Університет ім. Б. Грінченка, 2015 – 492 с.
4. Шищенко П.Г. Географія України / П.Г. Шищенко. Київ: Зодіак-Еко, 2016 – 264 с.
5. Горопаха Н.М. Методика ознайомлення дітей з природою / Н.М. Горопаха. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2016 – 434 с.

9. Додаткові ресурси

1. Беленька Г.В. Дитина в довкіллі: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. / Г.В. Беленька . Дитина в довкіллі: методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку.– Київ: Сім кольорів, 2013. – 56 с.
2. Беленька Г.В. Знайомтеся: жук-сонечко. Методична скарбничка вихователя. - № 6 / Г.В. Беленька . Знайомтеся: жук-сонечко. Методична скарбничка вихователя.-Київ, 2014 – С. 36 – 39, 45.
3. Беленька Г.В. Природничі науки в казках, запитаннях, завданнях, дослідях. Науково-методичний посібник для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. / Г.В.Беленька . Природничі науки в казках, запитаннях, завданнях, дослідях. Науково-методичний посібник для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку – Київ: Шкільний світ, 2016 – 128 с.
4. Богініч О.Л. Беленька Г.В. Природа і Рух. Посібник для батьків, дошкільнят та соціальних педагогів. / О.Л. Богініч, Г.В. Беленька . Природа і Рух. Посібник для батьків, дошкільнят та соціальних педагогів. - Київ.: Кобза, 2013 – 192 с.
5. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників: Метод. посіб. / З.П. Плохій . – Київ.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2017 –173 с.

Інформаційні ресурси

1. Джигирей В. С. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища. [Електронний ресурс] / В. С. Джигирей, В. М. Сторожук, Р. А. Яцюк // Ранок. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: <http://libfree.com/140635485-ekologiyaekologiya.html>.
2. Потіш Л.А. Екологія [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://libfree.com/109459227-ekologiyaekologiya_potish_la.html
3. Проект «Дослідження дерева». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://collections.infocollections.org/ukedu/uk/d/Js5133u/5.html>
4. Екологічний атлас Києва. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://file.menr.gov.ua/publ/kyiv2003/atlas03_u/atlaskiev.htm